

Kæmp for fællesskabet !

Skrevet af: **Peter Westermann** | Offentliggjort: 23. april 2019

Europa går gennem en spøgelsestime. En ondskabens treenighed af kriser hjemsøger os: En ulighedskrise, der skyldes spekulation. En klimakrise, der skyldes produktion. En solidaritetskrise, der skyldes flugt og migration. Det er altafgørende, at progressive partier leverer løsninger.

Højrenationalisme på fremmarch

Lad os gemme mellemregningerne lidt og springe til en delkonklusion på hvilken ideologisk strømning, der har profiteret mest på kriserne: Højrenationalismen. Den er igen på fremmarch i disse år. Længe troede vi, at den var besejret og smidt på historiens mødding, men derfra er den vokset frem igen.

Jeg er vokset op med dusinvis af film om Anden Verdenskrig og tusindvis af figurer, som vi udkæmpede den med. Det var let at forholde sig til: Fascisterne var de onde, og efter et episk og eksistentielt drama tabte de til sidst. The end. Det var det så ikke. Historien gentager sig som bekendt; første gang som tragedie, anden gang som farce. Vi er vist ved farcen. Freudianere ville sikkert mene, at det fortrængte nu er vendt tilbage. Dæmonisk måske endda, selvom jeg – som jeg skal komme ind på senere – ikke mener det er hverken rigtigt eller klogt at dæmonisere sine modstandere. Det gør mig dog ikke mindre bange for dem. For det er jeg. Bange for hvad det kan udvikle sig til på et kontinent, der flere gange har messet "aldrig igen". I Tyskland heiler nynazister i tusindvis igen til demonstrationer. I Italien har formanden for det højrenationale Lega, indenrigsminister Matteo Salvini ved flere lejligheder, formodentlig med overlæg, brugt en retorik, der giver mindelser om Mussolinis. I Ungarn og Polen er højrenationale kræfter i regering ved at afvikle vitale dele af de politiske frihedsrettigheder.

Det er let at affeje disse bevægelser som populisme. Og populistiske er de da, i deres anvendelse af figuren "folket mod eliten" som mobiliseringsgrundlag. Og absurd og komisk er deres fremfærd da også. Det er imidlertid en farlig underdrivelse af problemet at slå det hen som et populistisk protestfænomen. Det har dybere rødder – og nu manifesteres det, hvor stor en udbredelse, højrekræfterne kan få. Ungarns Orban er det numerisk største eksempel, idet hans parti, Fidesz, ved valget sidste år fik 49 % af stemmerne og 133 ud af 199 mandater, fordi valgloven er skævvredet.

At nøjes med at rubricere den højrenationale fremmarch som resultatet af populisme, politikerlede og fake news, er for overfladisk. Og man risikerer at begå den evige fejl: At dæmonisere en modstander, der kun vokser ved denne dæmonisering. Jeg nævner blot ordet "stuerene", så kender læseren vist mit ræsonnement. Det væsentlige spørgsmål er, hvorfor højrenationalisterne har fået den platform og appel, de har.

Først og fremmest er de lykkedes langt bedre end centrum-venstre med at stå som talerør for de indignerede. De har været dygtigere til at politisere de åbenlyse uretfærdigheder, der ses i uligheden, der er fulgt med globaliseringen – forstået som kapitalens frie bevægelighed i verden, som har erstattet vestlige arbejdere med østlige, gennem udflytning eller social dumping som alt for ofte viser sig som bagsiden af den ellers fine medalje, der i EU hedder arbejdskraftens frie bevægelighed. Indtil kapitalen helt erstatter arbejderne gennem automatisering. Det – og en del mere – har jeg i øvrigt skrevet bogen "Oprør for fremtiden – manifest for frihed og fællesskab midt i en tech-tid" om, sammen med min ven og mit partis ordfører for blandt andet finans, erhverv, skat, teknologi, Lisbeth Bech Poulsen.

Det har været mere effektivt at skyde skylden på de fremmede og en påstået venstreorienteret kulturelite end venstrefløjens forsøg på at holde kritikken på mere abstrakte økonomiske strukturer, som diverse aktører agerer (nødvendigt) indenfor. Det er nemmere at hade nogle konkrete mennesker end et abstrakt marked.

Ulighedskrisen skyldes spekulation

Første skridt til en genvundet offensiv for venstrefløjen er at kapitalisere på ulighedskrisen: At politisere ethvert konkret eksempel på den strukturelle modsætning, der altid har været omdrejningspunktet for os: Modsætningen mellem arbejdere og kapital, mennesker og marked. Piketty har vist, at der de seneste mange årtier har været en stigende gevinst til kapitalejere og en faldende gevinst til lønarbejdere.

Finanskrisen gav et oplæg til smash, men centrum-venstre var for pæne. Det tog for lang tid før skurkene blev udpeget. Konsekvensen for de ansvarlige banditter i habitter udeblev, og det lykkedes centrum-venstre at præsentere et alternativ til bankpakker og budgetlove. Heldigvis er der ved at ske et fremskridt på denne front. Centrum-venstre rejser en mere slagkraftig kritik af uligheden og den uretfærdighed, der viser sig i stigende pensionsalder og forringede velfærd og arbejdsvilkår for brede lag af lønmodtagere. Herhjemme, javist, men især i andre EU-lande. Først i Spanien og Grækenland, siden også med stor synlighed fra de gule veste i Paris, hvis diffuse karakter kan gøre det svært at blive klog på, hvad de vil, og hvis voldsparate mindretal gør en omfavelse svær. Ikke desto mindre viser de og andre europæiske protester, at uligheden møder en modstand, hvor stærkt den så end manifesterer sig.

Finanssektorens komplet uansvarlige opførsel, har vist sig med al tydelighed i den skrupelløse spekulation, der gav os finanskrisen, og som siden har vist sig i afsløringerne af deres medvirken til at gemme skatte kroner i skattely, hvidvask og så endelig den helt ufattelige udbytteskatteplyndring, der har kostet en håndfuld EU-lande, inkl. Danmark over 400 mia. kr. Her er det helt afgørende, at alle progressive partier slutter op om krav om øget regulering. Finanssektoren skal ikke være en faktor, politikken må indrette sig efter. Det skal være omvendt. Store banker skal underlægges skrappe krav - eller splittes op i mindre dele. Finanskrisen er ikke overstået. Den holder allerhøjst pause. Risikoen for en gentagelse lurer bestemt, ikke mindst fordi euroen er så tåbeligt skruet sammen, at den med sin stokkonservative indbyggede politik forværrer kriser og forarmer de mindst konkurrencedygtige eurolande til fordel for de mest konkurrencedygtige.

Vi skal have en EU-skat på finansielle transaktioner, som fx aktiehandel. Det vil både sikre finanssektorens bidrag til fællesskabet og dæmpe den skadelige turbospekulation. EU-Kommissionens forslag fra 2011 til en sådan skat på bare 0,1 procent af aktiehandler og 0,01 procent af derivater - de giftige væddemål, der medvirkede til finanskrisen - ville dengang kunne hente ca. 60 mia. euro til fordeling mellem alle EU-landene, og 7 mia. kr. i den danske statskasse.

Vi skal stoppe selskabsskattens ræs mod bunden. Fra 2007 til 2017 er selskabsskatten i EU faldet fra et gennemsnit på 24,4 procent til 21,9 procent. Det er godt for store virksomheder, der spiller landene ud mod hinanden, men ikke godt for vores fælles velfærd. Derfor skal vi sætte en fælles bund under skatteprocenten. Samtidig skal vi have en fælles selskabsskattebase, altså en fælles måde at opgøre hvordan selskabsskatten udregnes.

I kampen for en fair beskatning af virksomheder behøver vi løsninger, der dækker hele Europa. Det er grænseoverskridende problemer, der kræver grænseoverskridende løsninger.

Klimakampen til tops

Det er efter årtiers grøn kamp lykkedes at få klimaet til tops på vælgernes dagsorden, ikke mindst til Europa-Parlamentsvalget. Og det er på høje tid. Vi har travlt, hvis vi skal nå at afbøde de værste klimaforandringer.

CO₂-udledningerne skal bremses hårdt og hurtigt. Jeg vil kæmpe for et mere konsekvent og kraftfuldt system end de nuværende kvoter. En CO₂-afgift på 50 euro pr. ton vil virke bedre.

Togfonden, som SF kæmpede igennem i 2013, og dens investeringer i elektrificering og højhastighed skal fortsættes, og Danmark skal tilsluttes europæiske højhastighedstogforbindelser.

Lars Løkke Rasmussen talte i november i Europa-Parlamentet, hvor han fortalte om sin ambition om 1 million elbiler i 2030. Han glemte bare at nævne, at han kun har fundet penge til ca. ét tusind flere elbiler. Varm luft og ren grønvask. Jeg vil trykke den grønne speeder i bund, så biler med udstødning bliver udstødt fra markedet inden for ti år.

EU's landbrugsstøtte skal beskæres og ændres, så der kun udbetales støtte til at udlægge arealer til vild natur, omlægge til økologi og miljømæssigt bæredygtig landbrugsdrift. I grundvandet ser vi for tiden en række sager om pesticidforurening. Rent vand er ved at blive en knap ressource i verden, og vi skal værne om vores rene postevand, der ikke behøver kemisk rensning på vandværkerne. Derfor skal vi forbyde sprøjtegift der, hvor vi indvinder vandet.

EU bør vise medlemslandene veje til at afhjælpe de værste miljø- og klimaproblemer, der rammer socialt skævt. Det kunne dreje sig om at udfase kul eller anden partikelforurenende brændselskilde. Skærpede krav til transportindustrien eller indførelse af miljøzoner i byerne, som vi kender det især fra Tyskland. Og at krydstogtskibe skal slukke motoren, når de ligger i havn.

Det er heldigvis efterhånden en banalitet at konstatere, at klimaet ikke kender grænser, og at løsninger skal være på tværs af grænser. Det gør det dog ikke mindre vigtigt at handle efter.

Solidaritetskrisen skal løses

Sommeren 2015 viste, hvor skrøbelig den europæiske solidaritet er. Mellem medlemslande og ikke mindst over for nødlidende mennesker, der kommer hertil med håb om et bedre liv. Europa kan og skal ikke virkeliggøre alle disse håb. Mennesker, der forståeligt nok, rejser hertil fordi deres tilværelse er trøstesløs, har vi ikke et ansvar for at hjælpe mere end dem, der ikke havde ressourcerne til at tage væk. Dem, vi har et humanistisk medansvar for, er dem, der flygter fra krig og forfølgelse. Dem der, lever op til FN's flygtningekriterier. Dem bør vi tage os bedre af. Danmark og resten af EU skal tage imod kvoteflygtninge, som er den mest direkte måde at aflaste de forkætrede nærområder (som praktisk nok er langt fra os). Og så skal der handles på den virkelighed, der har vist sig: Dublin-forordningens system for flygtningemodtagelse er brudt sammen. Som det måtte, så snart presset steg, for det er urimeligt og urealistisk, at de lande, flygtningene først kommer til, skal løfte hele byrden.

EU-landene, ikke mindst Danmark, må finde en holdbar og solidarisk løsning, som fordeler flygtninge og sikrer en anstændig asylbehandling. Lande som Ungarn, Polen m.fl., der ikke vil tage deres del af flygtningene, må i stedet blive trukket i EU-støtte.

Og vigtigst må der, som Macron har anført, sættes ind med noget, der ligner en Marshall-hjælp til Mellemøsten og Nordafrika, hvis vi skal løse de problemer, der får folk til at begive sig af sted.

Et stærkt fællesskab er en forudsætning for regulering

Globaliseringen har for længst sørget for, at markedets kapitalkræfter kan diktere udviklingen i den globale økonomi, da de er vokset langt ud over de nationalstater, hvis magt stopper ved landegrænsen og hvis økonomi er mindre end de største private selskabers. Uden et stærkt fællesskab på tværs af forskellige lande på et stort kontinent, kan vi ikke lægge arm med de stærke kræfter, vi er oppe imod.

Det er i mine øjne håbløst at ville melde Danmark ud af EU. Ikke mindst i en tid, hvor klima, tech-giganter, spekulation og skattefusk samt flygtninge kalder på løsninger på et niveau langt over det, Danmark kan præstere. Norden, som jeg i øvrigt gerne så samle sig i et stærkere fællesskab, kan heller ikke matche udfordringerne. Vi skal op i den fælles styrke, som EU kan præstere, hvis vi skal gøre os håb om nogen form for politisk - og demokratisk - håndtering af klima, kapital og konflikt.

EU-spørgsmålet har splittet den danske venstrefløj i årtier. I Socialistisk Folkeparti, hvor jeg står, har vi haft drabelige kampe om EU-linjen, men det er ved at være længe siden. I dag er der meget bred enighed om at se EU som en politisk kamplads mellem rød og blå, grøn og sort. Når EU's politik og traktatgrundlag er for blå eller sort, er det fordi der har været for få af os rød-grønne. Vel er der demokratiske kritikpunkter i den EU-konstruktion, der er bygget på konservative flertal. Et oplagt angrebspunkt er den manglende åbenhed i Ministerrådets og Europarådets forhandlinger, der jo kan blive til lovgivning og endda traktat-artikler. Her er Margrete Auken vel den fremmeste danske kritiker, selvom man jo ikke kan kalde hende EU-kritiker. Det er den balance, man må finde: At hylde fællesskabets princip, men stille sig pragmatisk til dets funktionsmåde. Og vel skal der altid tages skyldigt hensyn til, om beslutningen med fordel kunne ligge et lavere niveau end det europæiske. Der er bare flere og flere områder, hvor det ikke er en fordel at det ikke er et forpligtende EU-fællesskab, der kan lave fælles løsninger.

Jeg har også rykket mig, ligesom partiet, fordi det er blevet mere og mere klart for mig, at en venstrefløjsposition, der vil tage livtag med kapitalen, ikke lader sig gøre alene - og slet ikke med armene over kors. Jeg har ikke trådt mine politiske barnesko iført EU-sokker, og jeg ejer stadig ikke et par. Men jeg er godt opdraget med, at vi skal underlægge kapitalkræfterne demokratisk kontrol. Den kontrol virker kun, hvis der er kræfter bag. Her kommer vi til det kildne spørgsmål om suveræniteten. For hvad er national suveræniteten værd, hvis den ikke kan håndhæves? Hvis Danmark ikke lærte det i 1864, lærte vi det i 1940. Det gælder alle områder fra militær og marked til miljø og migration: Vi kan kun ved at pulje vores suverænitet med andre lande - og ofte bedst i en overstatslig ramme - sikre politikken og demokratiets forrang over for den rå virkelighed, der virker gennem andre principper end de demokratiske.

Derfor omfavner jeg gerne Enhedslistens nye EU-position, hvor modstanden er parkeret - hvis det da ikke bare er en taktisk, kortvarende omfavnelser nødvendighed: At man med Brexit som baggrund ikke kan vinde et mandat på en position, der vil stemme sig ud.

At ønske sig en dansk udmeldelse af EU er endnu mere katastrofal, fordi en sådan kurs vil blive domineret af det yderste højres EU-modstand. Ser man til briterne, men også rundt om på kontinentet, er det på højrefløjen, modstanden står stærkest. En nationalistisk, fremmedfjendsk og usolidarisk modstand.

Der er meget at kæmpe for og imod i disse år. Jeg vælger at kæmpe for fællesskabet, imod ulighed, usolidaritet og klimaforandringer. Jeg vælger at kæmpe med og ikke imod fællesskabet i EU.